

Näköhermotulehdus (optikusneuriitti)

Lääkärikirja Duodecim

17.12.2021

Silmätautien erikoislääkäri Matti Seppänen

- Näköhermotulehduksen yleisyys
- Näköhermotulehduksen syyt
- Näköhermotulehduksen oireet
- Näköhermotulehduksen riskitekijät
- Taudin toteaminen
- Näköhermon tulehduksen erottaminen muista sairauksista
- Näköhermotulehduksen itsehoito
- Näköhermotulehduksen hoito
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Näköhermotulehduksessa toisen silmän näkö voi sumentua päivien tai viikkojen aikana.
- Näköhermotulehdus voi olla kivuton.
- Värinäkö voi heikentyä tilapäisesti. Oireilevassa silmässä erityisesti punaisen värin kirkkauden erottaminen voi olla alentunut.
- Näköhermotulehduksen jälkeen näöntarkkuus parantuu usein lähelle normaalia.

Näköhermotulehduksen yleisyys

Uusia näköhermotulehduksia arvioidaan ilmenevän noin 5 tapausta 100 000 ihmistä kohti vuodessa. Näköhermotulehdusta esiintyy useammin nuorilla naisilla. Se on yleisin 12–50 vuoden iässä (keski-ikä 31 vuotta).

Näköhermotulehduksen syyt

Näköhermon tulehtumisessa taustalla on useimmiten tulehdusreaktiosta johtuva hermon myeliinirakenteiden vaurio. Immunologiset tekijät vaikuttavat tulehduksen syntyyn. Syntymekanismi on samantyyppinen kuin [MS-taudissa](#). Tästä syystä toistuvien näköhermotulehdusten yhteydessä tutkitaan herkästi MS-taudin mahdollisuus. Näköhermotulehdus voi esiintyä myös ilman MS-tautia. Ensimmäisen näköhermotulehduksen taustalta ei välttämättä löydetä mitään erityistä syytä.

Jotkut lapsuusiässä sairastetut infektiot (esimerkiksi tuhkarokko, sikotauti ja vesirokko) voivat altistaa näköhermotulehdukselle. Myös [pitkäaikainen poskiontelotulehdus](#) sekä silmän sisäinen tai silmäkuopan tulehdus voivat aiheuttaa näköhermotulehdusta. Krooniset sairaudet, kuten tuberkuloosi, [sarkoidoosi](#), [SLE](#) ja [HIV](#), voivat myös lisätä näköhermotulehduksen riskiä. Myös [borrelioosi](#) voi altistaa näköhermotulehdukselle.

Näköhermotulehduksen oireet

Näköhermotulehduksessa näkö heikkenee useimmiten muutamien päivien aikana. Joskus harvemmin näön heikentymisen voi havaita jopa muutamien tuntien aikana. Näkö voi tuntua tavallista sumeammalta ja kauas näkeminen vaikeutuu.

Värien näkeminen on usein poikkeavaa. Värinäön häiriön voi havaita parhaiten katsomalla lähietäisyydeltä hyvässä valaistuksessa jotain punaista kohdetta ensin terveellä silmällä ja tämän jälkeen oireilevalla silmällä.

Silmän takana voi tuntua myös kipua, erityisesti silmää eri suuntiin liikuteltaessa. Oireiden paheneminen ruumiillisen rasituksen yhteydessä sopii myös näköhermotulehduksen kuvaan.

Näköhermotulehduksen riskitekijät

MS-tautia sairastavilla on suurempi riski saada näköhermotulehdus. Arviolta puolella MS-tautipotilaista esiintyy jossain vaiheessa näköhermotulehdus. Pitkäaikaissairaudet ja pään alueen infektiot voivat altistaa näköhermotulehdukselle, samoin kuin lapsena sairastetut virusinfektiot.

Kertaalleen aiemmin sairastettu näköhermotulehdus lisää riskiä sairastua siihen uudelleen. Neljäsosalla potilaista näköhermotulehdus uusiutuu samassa tai toisessa silmässä.

Taudin toteaminen

Näköhermotulehduksen yhteydessä diagnoosi tehdään yleensä oireiden perusteella. Yleislääkäri lähettää näköhermotulehdusta epäiltäessä potilaan yleensä jatkohoitoon silmälääkärille, etenkin jos kyseessä on ensimmäinen kerta.

Usein alkuvaiheessa tehdään värinäkötesti sekä herkästi myös näkökenttätutkimus. Mikäli näköhermotulehdus toistuu tai halutaan poissulkea muita samoin oirein ilmeneviä sairauksia, harkitaan usein pään magneettitutkimusta.

Näköhermon tulehduksen erottaminen muista sairauksista

Myös muut silmän alueen sairaudet voivat esiintyä samantyyppisin oirein kuin näköhermotulehdus. Iäkkäämmillä potilailla ohimovaltimon tulehdus (temporaaliarteriitti) aiheuttaa näkökyvyn alenemaa, mutta samanaikaisesti voi esiintyä ohimon alueen kipua yleiskunnon laskua.

NAION (non-arteriittinen anteriorinen iskeeminen optikusneuropatia) on näköhermon sairaus, jonka taustalla on verenkiertohäiriöstä johtuva paikallinen hapenpuute. NAION voi muistuttaa oireiltaan näköhermotulehdusta. Näköhermotulehduksen ja NAIONin erotusdiagnostiikassa voidaan harkita näköhermon magneettikuvausta. Ohimovaltimon tulehdusta epäiltäessä otetaan usein tulehdusverikokeet (erityisesti lasko eli senkka ja CRP).

Näköhermotulehduksen itsehoito

Mikäli lääkäri on todennut näköhermotulehduksen, on alkuvaiheessa hyödyllistä välttää ruumiillista ja henkistä rasitusta. Usein hoitava lääkäri ehdottaa alkuvaiheessa sairauslomaa etenkin, jos työtehtävät ovat vaativia tai molempien silmien hyvää näkökykyä edellyttäviä.

Ruumiillisen rasituksen lisäksi kuumuus voi joillakin pahentaa oireita. Siksi saunomista on hyvä välttää alkuvaiheessa.

Näköhermotulehduksen hoito

Näköhermotulehduksella on suuri taipumus parantua itsestään ajan kanssa. Yleensä tulehdus paranee itsestään 3–6 kuukauden kuluessa.

Näkö palautuu usein lähelle alkuperäistä tilannetta. Jos näkö alenee merkittävästi

alkuvaiheessa, voidaan näön palautumisen nopeuttamiseksi harkita suuriannoksista kortisonihoitoa (ns. jättikortisonihoito). Tällaisissa tapauksissa kortisoni annetaan suoneen sairaalaseurannassa. Jättikortisonihoito ei nykytiedon mukaan vaikuta lopputulokseen vaan ainoastaan paranemisnopeuteen.

Jos optikusneuriitin yhteydessä havaitaan korkea riski MS-tautiin (esimerkiksi magneettitutkimuksessa havaitut MS-taudin esiasteisiin viittaavat muutokset), voidaan joissakin tapauksissa harkita hoidoksi interferoni beeta1a -hoitoa.

Artikkelin tunnus: dlk00931 (027.020)

© 2022 Kustannus Oy Duodecim